

Bruttonationalprodukten per individ ökar långsammare här än genomsnittligt i OEEC-länderna

Offentliga konsumtionen sedan 1950 upp 31 % i Sverige, hela 61 i USA

Av LARS NABSETH

Vid diskussionen av olika aktuella ekonomiska problem föreligger ofta ett behov av att jämföra utvecklingen i Sverige med utvecklingen i andra länder. Sådana jämförelser blir emellertid ibland svåra att göra beroende på dels att det kan vara besvärligt att få tag på utländska uppgifter, dels att det kan vara svårt att bedöma i vilken mån de utländska uppgifterna verkligen är jämförbara med de svenska.

Inom Industriens Utredningsinstitut har det därför ansetts vara av ett visst värde att sammanställa en del uppgifter rörande den ekonomiska utvecklingen i Sverige, flertalet västeuropeiska länder, USA och Kanada samt att göra ett försök till belysning av de olika seriernas jämförbarhet. Urvalet av de områden som behandlats har skett med hänsyn dels till vad som ansetts vara av intresse, dels till i vad mån liknande jämförelser redan finns utförda. Bland områden som behandlats märks utvecklingen av bruttonationalprodukten, investeringarna och industriproduktionen samt arbetskraftens storlek och sammansättning. Resultatet av detta sammanställningsarbete har av institutet sammanfattats i en stencil. Vi skall här lämna några utdrag ur denna skrift.

Bruttonationalprodukten per capita har under efterkrigstiden stigit avsevärt mindre i Sverige än i genomsnitt för samtliga OEEC:s medlemsländer.¹⁾ Mot en ökning 1947—1955 om ca 27 procent för Sveriges del står en ökning i genomsnitt för samtliga OEEC-länder om ca 47 procent. Till stor del har emellertid detta sin förklaring i den mycket låga produktionsnivå som rådde i en del krigshärjade länder under de första efterkrigs-åren.

Flertalet västeuropeiska länder hade 1950 volymmässigt sett nått förkrigstidens nivå beträffande bruttonationalprodukten och några av dem låg t.o.m. betydligt över förkrigsnivån.

Sedan 1950 har emellertid tillväxttakten avtagit i många länder. Medan den årliga ökningen av bruttonationalprodukten per capita för samtliga OEEC:s medlemsstater under perioden 1947—50 var ca 6 procent uppgick den 1950—55 till ca 4 procent.

Som framgår av tabell I har emellertid enskilda länder uppvisat stora avvikelser från den generella trenden. Västtysklands tillväxtkvot har exempelvis starkt överskridit den genomsnittliga. Även Frankrike, Holland och Italien har kunnat inregistrera betydande öknings- ar av bruttonationalprodukten per capita. Stegningen i England har varit något mindre än i Sverige medan den i USA och Kanada har varit betydligt mindre, huvudsakligen som följd av en absolut nedgång i bruttonationalprodukten i volym under 1954.

1) Medlemsländerna: Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Sverige, England, Turkiet, Västtyskland, Irland, Island, Italien, Österrike.

TABELL I.
BRUTTONATIONALPRODUKTEN PER CAPITA.
VOLYMINDEX: 1953=100

	1947	1949	1952	1955
Sverige ...	84	92	97	107
Norge	84	89	98	106
Danmark ..	86	90	95	101
England ..	87	92	96	107
Frankrike ..	—	88	98	111a)
Västtyskl. .	—	66	94	117
Belgien ...	—	88	98	105
Holland ...	—	90	93	110
Italien	75	81	94	111
Samtliga OEEC-medlemmar ...	75	84	96	110
USA	84	85	98	102
Kanada ...	87	87	98	100

a) inofficiella data.
(Källa: OEEC Statistical Bulletins 1957:1.)

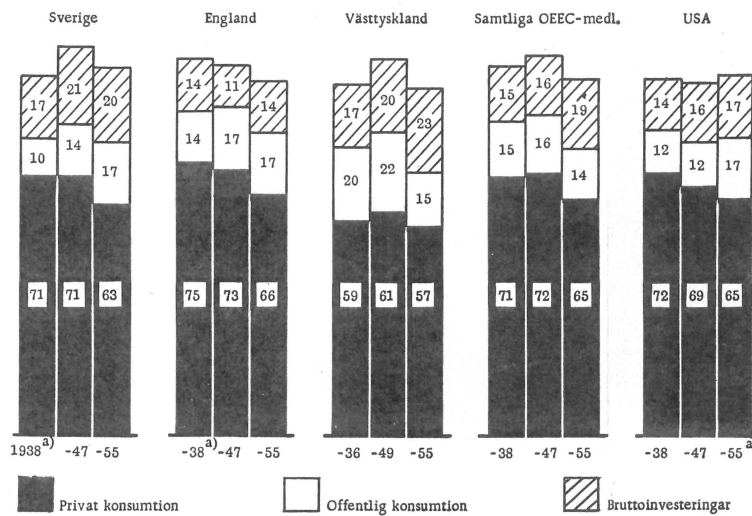
Privata konsumtionen relativt mindre

Vid en jämförelse mellan för- och efterkrigstiden av bruttonationalprodukten fördelning på bruttoinvesteringar samt offentlig och privat konsumtion visar det sig (som framgår av stapeldiagrammen)²⁾ att den privata konsumtionen i flertalet av de studerade länderna nu tar en mindre del av nationalprodukten i anspråk än tidigare. I stället har investeringarna fått en allt större relativ betydelse. Även den offentliga konsumtionen kan uppvisa en expanderande andel i flertalet länder. Detta är dock inte fallet för samtliga OEEC-länder sett som en enhet, vilket beror på att den offentliga konsumtionen i Västtyskland och Italien nu är betydligt mindre än åren närmast före kriget. I huvudsak torde detta bero på de f.n. betydligt lägre militärutgifterna. För USA gäller i stället det omvända förhållandet.

Om man endast studerar utvecklingen av den offentliga konsumtionen sedan 1950 visar det sig att Sverige haft en något högre ökningstakt än OEEC-länderna. Mot en stegring för Sveriges del om 31 procent t.o.m. 1955 står en ökning

2) Att summorna i staplarna inte blir lika med 100 beror på att hänsyn inte tagits till lagerförändringarna och bytesbalansens saldo.

BRUTTONATIONALPRODUKTENS PROCENTUELLA FÖRDELNING PÅ OLIKA ANVÄNDNINGSMRÅDEN (I 1954 ÅRS PRISER)

Källa: OEEC Statistical Bulletins 1957:1.

a) inofficiella data

för samtliga OEEC-medlemmar om 24 procent. Den kraftigaste expansionen bland de studerade länderna kan USA uppvisa med en ökning om 61 procent medan den långsammaste ägt rum i Norge där stegringen varit endast 18 procent.

Fasta kapitalinvesteringarna stigande under 50-talet

De fasta kapitalinvesteringarnas andel av bruttonationalprodukten har som framgår av tabell II varit stigande i flertalet länder under 50-talet. Bland de studerade länderna är det endast Frankrike och USA som kan uppvisa en sjunkande tendens. Andelen har tydligen legat högst i Norge där den varit ca 30 procent. Härefter kommer en grupp länder omfattande Sverige, Danmark, Västtyskland, Holland, Italien och Kanada där andelen hållit sig omkring 20 procent. I USA, Belgien och Frankrike har den varit drygt 15 procent. Sist kommer England där andelen genomsnittligt varit så pass låg som ca 13 procent. Det bör emellertid observeras att i dessa siffror hänsyn inte tagits till bytesbalansens saldo. Om man vid investeringsandelens bestämmande även tog hänsyn till unrikeshandeln skulle exempelvis USA:s andel stiga och Norges falla eftersom det förra landet varit kapalexporterande och det senare kapitalimporterande.

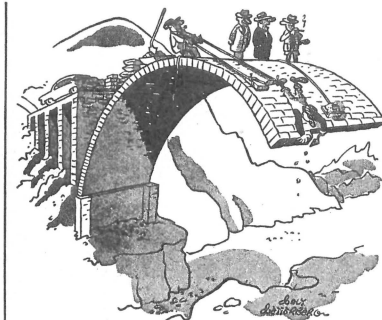
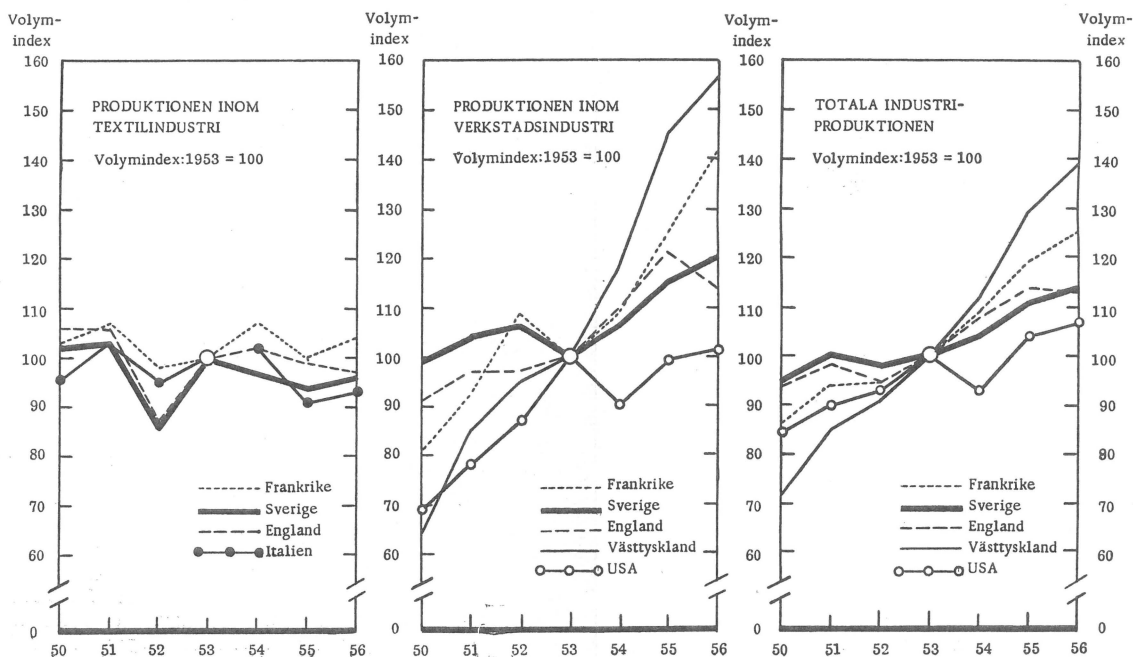
TABELL II.
BRUTTOINVESTERINGARNAS ANDEL AV BRUTTONATIONALPRODUKTEN

	1950	1955
Sverige	18,5	20,3
Danmark	17,4	17,4
Norge	30,1	31,3
England	12,6	14,2
Frankrike	16,6	16,2)
Västtyskland ...	21,6	22,7
Belgien	16,4	16,5
Holland	20,7	22,8
Italien	17,5	20,3
Samtliga OEEC-medlemmar	16,7	18,5
USA	17,7	16,6
Kanada	21,3	22,6

1) 1954

(Källa: OEEC Statistical Bulletins 1957:1)

I nästan samtliga länder har bostadsinvesteringarna visat en kraftig expansion under 50-talet medan industriinvesteringarnas ökningstakt varit betydligt långsammare. Vid en jämförelse mellan industriinvesteringarnas procentuella andel av bruttoinvesteringarna under femtiotalet i de studerade länderna visar det sig att denna andel i Västtyskland och England uppgått till nästan en tredjedel av de totala investeringarna. För Sverige, Danmark, Frankrike och Italien har motsvarande siffra varit unge-

—Får man lov att fråga var ni har studerat till tekniker nästanstans?

fär en fjärdedel medan den i Norge endast uppgått till en femtedel.

Transport- och kommunikationsinvesteringarna som i flertalet västeuropeiska länder utgjort ungefär 10—15 procent av de totala investeringarna har i Norge, Sverige och Danmark svarat för 1/3, 1/4 resp. 1/5 av investeringarna. För Norges del är det här naturligtvis de stora köpen av nya fartyg som bildat tyngdpunkten i dessa investeringar.

Snabbaste produktionsökningen i Västtyskland sedan 1948

Under efterkrigstiden har en relativt jämn ökning av industriproduktionen ägt rum i flertalet av de studerade länderna. Den snabbaste expansionen sedan 1948 har skett i Västtyskland och Italien vilket är naturligt mot bakgrunden av den låga nivå man befann sig på 1948 och den relativt rikliga tillgången på arbetskraft. Den långsammaste ökningen uppvisar de skandinaviska länderna samt England, USA och Kanada.

Produktionsdiagrammen anger utvecklingen i några av de studerade länderna under 50-talet. Som synes har expansionen i Sverige varit betydligt långsammare än i samtliga OEEC-länder tagna som en enhet. England har tydligen haft en med Sverige ungefär likartad utveckling, medan ökningstakten i Västtyskland varit avsevärt kraftigare.

Om man i stället jämför med det sista förkrigsåret (1938) blir den tyska ökningen inte lika imponerande. Till och med 1956 hade då industriproduktionen i Sverige stigit med ca 95 procent, i Västtyskland ca 60 procent, i England drygt 65 procent, i samtliga OEEC-länder knappt 75 procent samt i USA drygt 195 procent. Vid en dylik jämförelse blir det tydliga den amerikanska utvecklingen som framstår som mest anmärkningsvärd. Det är krigsårens våldsamma produktionsökning i USA som åter speglas i de nu anförda siffrorna.

Av diagrammen framgår även produktionsutvecklingen under 50-talet inom verkstads- och textilindustrin för några viktiga industriländer. Verkstadsindustrin i Väst-

tyskland och Frankrike har som synes expanderat starkt under senare år, medan utvecklingen i övriga länder varit betydligt långsammare. Konjunktturnedgången under 1952—53 kommer endast till uttryck i kurvorna för Sverige och Frankrike. I stället fick tydligen verkstadsindustrin i USA under 1954 och i England under 1956 vidkännas betydande produktionsminskningar. Kurvorna över textilproduktionen under 50-talet står i skarp kontrast mot expansionen inom verkstadsindustrin. Inom ramen för en över hela perioden relativt stabil produktion har mellan olika år betydande fluktuationer förekommit.

**40 procent av anställda
i Italien arbetar
i jordbruket**

Vid en jämförelse av arbetskraftens fördelning på olika näringsgrenar i de studerade länderna visar det sig att jordbrukets andel är störst i Italien där drygt 40 procent av de anställda arbetar i denna näringsgren. Belgien svarar för den största industriandelen med ca 50 procent av de anställda medan servicenäringarna spelar störst roll i USA med en också ca 50-procentig

andel. I Sverige var motsvarande fördelning 1950, 21 procent, 41 procent och 38 procent på resp. jordbruk, industri och servicenäringar. De senaste decenniernas avflyttning från jordbruket här i landet liksom även ökningen av tjänstemännens relativa betydelse tycks ha sin motsvarighet i flertalet av de studerade länderna. I fråga om tjänstemannaandelens ökning framgår detta av tabell III. Man kan också märka en allmän tendens under de senaste årtiondena i riktning mot relativt sett färre egna företagare och i stället en ökning av andelen anställda.

Jämförelser av internationell statistisk vållar betydande svårigheter beroende på olikheter i de statistiska seriernas uppbyggnad. Sekretariatet vid OEEC har försökt komma till rätta med dessa problem och har därför bl.a. upprättat och definierat ett standardiserat system för nationella räkenskaper. Alla medlemsländerna har åtagit sig att tillämpa detta men det tycks ofta vålla betydande svårigheter. I den nu föreliggande skriften har även en del av dessa problem tagits upp till behandling.

»Internationell ekonomisk statistik». Stencil 31 s. Industriens Utredningsinstitut 1957, 5 kr.

TABELL III.

DE ANSTÄLLDAS PROCENTUELLA FÖRDELNING PÅ ARBETARE OCH TJÄNSTEMÄN I NÅGRA AV DE STUDERADE LÄNDERNA

Land	År	S:a anställda (i 1.000-tal)	Arbetare %	Tjänstemän
Sverige	1940	2.106	71,4	28,6
	1950	2.394	65,1	34,9
Norge	1930	763	79,3	20,7
	1950	981	71,5	28,5
Danmark	1930	1.081	79,9	20,1
	1950	1.498	71,1	28,9
Frankrike	1921	13.084	81,8	18,2
	1946	13.006	76,7	23,3
Västtyskland	1939	13.413	72,5	27,5
	1950	15.632	72,0	28,0
Italien	1936	9.461	84,4	15,6
	1954	10.721	82,0	18,0

Källa: ILO Review, Augusti 1956.